70 let Zoo Děčín: 1949 - 2019

Počátky zoologické zahrady v Děčíně se začaly psát na sklonku roku 1948, kdy podmokelský obchodník a zoolog Ludvík Grác podal na městský národní výbor návrh na její zřízení. Myšlenka na městskou zoo představitele místního národního výboru zaujala, a proto návrhu na zbudování městského vivária s botanickou zahradou vyhověli. Ludvíku Grácovi udělili souhlas k získávání a zatímnímu opatrování zvířectva, přislíbili a zajistili odběr odpadového masa zdarma z městských jatek a do začátku přispěli částkou ve výši 10.000 Kčs.

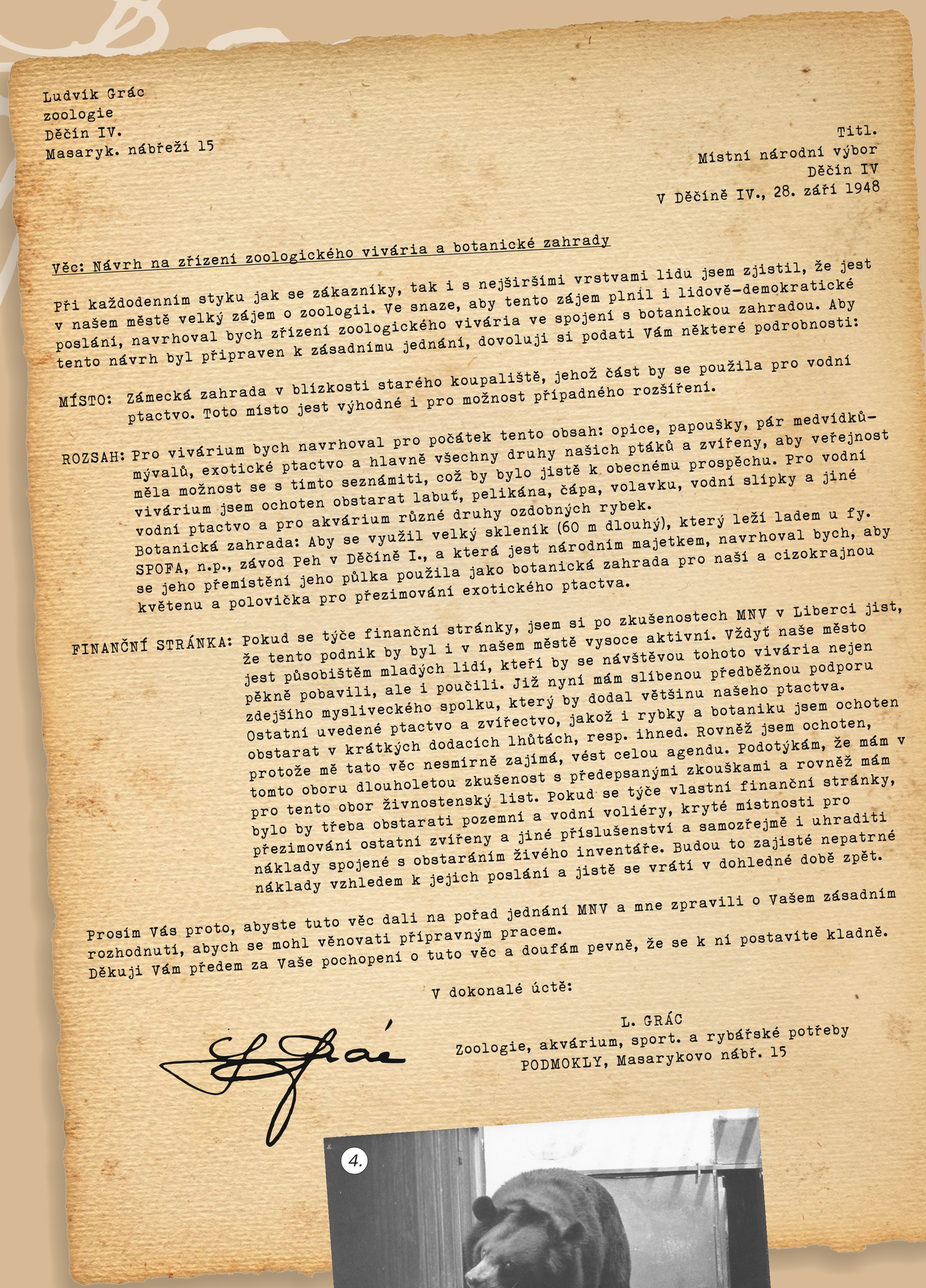

Ludvík Grác
zoologie
Děčín IV.
Masaryk. nábřeží 15

Titl.
Místní národní výbor
Děčín IV
V Děčíně IV., 28. září 1948

Věc: Návrh na zřízení zoologického vivária a botanické zahrady

Při každodenním styku jak se zákazníky, tak i s nejširšími vrstvami lidu jsem zjistil, že jest v našem městě velký zájem o zoologii. Ve snaze, aby tento zájem plnil i lidově-demokratické poslání, navrhoval bych zřízení zoologického vivária ve spojení s botanickou zahradou. Aby tento návrh byl připraven k zásadnímu jednání, dovoluji si podati Vám některé podrobnosti:

MÍSTO: Zámecká zahrada v blízkosti starého koupaliště, jehož část by se použila pro vodní ptactvo. Toto místo jest výhodné i pro možnost případného rozšíření.

ROZSAH: Pro vivárium bych navrhoval pro počátek tento obsah: opice, papoušky, pár medvídků-mývalů, exotické ptactvo a hlavně všechny druhy našich ptáků a zvířeny, aby veřejnost měla možnost se s tímto seznámiti, což by bylo jistě k obecnému prospěchu. Pro vodní vivárium jsem ochoten obstarat labuť, pelikána, čápa, volavku, vodní slípky a jiné vodní ptactvo a pro akvárium různé druhy ozdobných rybek.
Botanická zahrada: Aby se využil velký skleník (60 m dlouhý), který leží ladem u fy. SPOFA, n.p., závod Peh v Děčíně I., a která jest národním majetkem, navrhoval bych, aby se jeho přemístění jeho půlka použila jako botanická zahrada pro naší a cizokrajnou květenu a polovička pro přezimování exotického ptactva.

FINANČNÍ STRÁNKA: Pokud se týče finanční stránky, jsem si po zkušenostech MNV v Liberci jist, že tento podnik by byl i v našem městě vysoce aktivní. Vždyť naše město jest působištěm mladých lidí, kteří by se návštěvou tohoto vivária nejen pěkně pobavili, ale i poučili. Již nyní mám slíbenou předběžnou podporu zdejšího mysliveckého spolku, který by dodal většinu našeho ptactva. Ostatní uvedené ptactvo a zvířectvo, jakož i rybky a botaniku jsem ochoten obstarat v krátkých dodacích lhůtách, resp. ihned. Rovněž jsem ochoten, protože mě tato věc nesmírně zajímá, vést celou agendu. Podotýkám, že mám v tomto oboru dlouholetou zkušenost s předepsanými zkouškami a rovněž mám pro tento obor živnostenský list. Pokud se týče vlastní finanční stránky, bylo by třeba obstarati pozemní a vodní voliéry, kryté místnosti pro přezimování ostatní zvířeny a jiné příslušenství a samozřejmě i uhraditi náklady spojené s obstaráním živého inventáře. Budou to zajisté nepatrné náklady vzhledem k jejich poslání a jistě se vrátí v dohledné době zpět.

Prosím Vás proto, abyste tuto věc dali na pořad jednání MNV a mne zpravili o Vašem zásadním rozhodnutí, abych se mohl věnovati přípravným pracem.
Děkuji Vám předem za Vaše pochopení o tuto věc a doufám pevně, že se k ní postavíte kladně.

V dokonalé úctě:

L. GRÁC
Zoologie, akvárium, sport. a rybářské potřeby
PODMOKLY, Masarykovo nábř. 15

1. července 1949 tak byla zoo oficiálně otevřena.

I přes původní návrh, že by zoo mohla vzniknout na místě zámecké zahrady v blízkosti starého koupaliště, vybralo se pro ni úžasné místo v překrásném prostředí lesoparku na Pastýřské stěně, kde v letech 1919 - 1925 provozovala podmokelská Pilzova divadelní společnost lesní divadlo, a kde v roce 1936 vystavěl Horský spolek pro České Švýcarsko mládežnickou ubytovnu. Pro zoo byla původně vyměřena plocha zhruba 8 ha, při vzniku ale byly využity jen 2 ha.

V prvých letech existence zoo bylo chováno přibližně 50 druhů zvířat. Nejpočetněji bylo zastoupeno ptactvo a drobní savci převážně z fauny Československa. Postupně se ale skladba chovaných zvířat rozšiřovala.

Z nejvýznamnějších zvířat v počátcích historie zoo můžeme jmenovat například medvědy malajské, v té době jediné v naší republice, lvy, opice rhesus, paviány, medvědy hnědé, karpatské vlky, kteří se pravidelně rozmnožovali, thajvanského jelena siku z přímého importu, muflony, daňky, supa bělohlavého, bažanty, čápy, volavky a další.

1.

4.

2.

3.

5.

1. lev pustinný 2. procházka s velbloudy po Žižkově ulici 3. blavor 4. medvěd ušatý 5. kosman bělovousý

ZOO Děčín · Ministerstvo životního prostředí České republiky · Zoo Děčín 70 let 1949 - 2019 · CENTRUM PIVOVAR DĚČÍN · Vlastivědné muzeum a galerie V ČESKÉ LÍPĚ · MĚSTO DĚČÍN · UCSZOO UNIE ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD · EAZA · World Association of Zoos and Aquariums WAZA | United for Conservation

70 let Zoo Děčín: 1949 - 2019

...ještě než vznikla Zoologická zahrada Města Děčína

Pastýřská stěna není jediným místem v Děčíně, kde byla zoo.
Možnost poznat místní i exotickou zvířenu měli lidé možnost už před válkou díky tzv. Wildparku Bodenbach Krochwitz, který provozovala rodina Fritsche. Obora stávala pod vrcholem Chmelník (konec dnešní ulice U Obory) a byla spolu s malou botanickou zahradou, vyhlášeným včelínem a kuželnou součástí lesního hostince Immenheim. Nešlo o zoologickou zahradu v pravém slova smyslu, spíše šlo o lákadlo, které mělo přivést více zákazníků do hostince. K vidění tu bývali bílí jeleni, divočáci, pávi a dokonce i lvíčata.

Ačkoli byl Immenheim v lese, byl oblíbený pro svou parkovou úpravu. Hostinec postavil v roce 1909 (jiný zdroj uvádí 1912) Josef Fritsche, který si nad parkem vystavěl i rodinnou hrobku a v ní se později nechal pohřbít. Po jeho smrti převzal podnik Reinhold Fritsche (zřejmě syn).

O konci Immenheimu existují dvě různé varianty...
Jedna říká, že byl kompletně zničen obrovským sesuvem půdy v roce 1914 (nebo požárem o pár měsíců později) a již nikdy nebyl obnoven. Druhá mluví o nejlepších letech a největší popularitě po roce 1918.
Vzhledem k množství vydaných pohlednic (především restaurace a botanické zahrady) je ale pravděpodobnější druhá verze. V tom případě by zoo pravděpodobně existovala až do válečných let - po válce byla rodina Fritsche jistě vystěhována. Pro tuto variantu hovoří i fakt, že na rodinné hrobce je uvedeno jméno Oskara Fritsche, který zemřel ve věku 24,5 let v roce 1919 - pokud by bylo místo před pěti roky zavaleno sesuvem a neobnoveno, zřejmě by se tedy rodina odstěhovala a nepohřbívala by v této hrobce. Navíc existují zprávy o tom, že byl areál zdevastován (lidmi) po roce 1945.

„Před válkou jsme chodili s rodiči za zvířátky do hájovny Immenheim na Popovickém vrchu. Chovala se tu zvěř žijící v okolních lesích. Místní hajný zde vybudoval výběhy a ustájení pro srnky, jeleny, divočáky, veverky, zajíce, kuny, ale i domácí zvířata jako jsou koně, kravky, ovce, kozy nebo králíky. Doma jsme měli vždy alespoň dvě andulky. Vzpomínám si, jak zde paní hajná podávala dětem mléko a domácí pečivo, rodičům pivo, víno i jídlo. Právě tady se zrodil můj zájem o vše živé…“

Z vyprávění děčínského rodáka a pamětníka pana Karla Malého, který se podílel na vzniku děčínské zoo.

1. restaurace Immenheim s parkovou úpravou
2. bílí jeleni v oboře u restaurace
3. poštovní pohled z roku 1925
4. pečlivě upravené okolí restaurace se záhony růží

ZOO Děčín
Ministerstvo životního prostředí České republiky
Zoo Děčín 70 let 1949 - 2019
CENTRUM PIVOVAR DĚČÍN
Vlastivědné muzeum a galerie V ČESKÉ LÍPĚ
MĚSTO DĚČÍN
UCSZOO UNIE ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD
EAZA
World Association of Zoos and Aquariums WAZA | United for Conservation

70 let Zoo Děčín: 1949 - 2019

Za všechno může Ludvík!

Ředitelem zoo:
1949 – 1966

* 1912
† 1966

LUDVÍK GRÁC

1.

Obchodník a milovník zvířat Ludvík Grác je zakladatelem děčínské zoo. Ačkoliv se původně vyučil knihkupcem, se svou ženou si po válce otevřel na nábřeží v Podmoklech obchod s chovatelskými a sportovními potřebami. Prodával zde andulky, papoušky, morčata, štěňata, koťata i krmení pro zvířata. Do ředitelského křesla zoo usedl 1. července 1949. Stálo v přízemí správní budovy hned naproti vchodu k teráriím. V jeho kanceláři bylo vždy živo. Vedle několika klecí s naším i exotickým ptactvem tu pobíhali domácí psi a kočky. Na zdi visela vycpaná zvířata i parohy. Nechybělo akvárium, klec s opičkou, která musí mít mnoho tepla, a naposledy klec s velmi rozumným skoro členem rodiny soudruha Gráce - papouškem Lorou, který stále vykřikoval své Lora a ptal se: „Chceš kafé?“. Dle pamětníků byl člověkem na správném místě. Kladný vztah ke zvířatům ho provázel už od dětství a nechyběla mu odvaha. Během působení v děčínské nastřádal se zvířaty mnoho zážitků. Zohyzděný malíček a jizvy na těle byly hmatatelnými důkazy, že není lehké řídit „jámu lvovou”, jak se zoologické zahradě v žertu dříve přezdívalo. Několikrát byl uštknut zmijí a dokonce mu prý po tomto uštknutí zmizelo silné revma, které ho trápilo. Bez obav vstupoval do klecí ke řvoucím lvům, medvědům a beze strachu bral do ruky plazy. Laskavé slovo, slušné zacházení a nějaký ten pamlsek dělá prý divy. Pamětníci si jej pamatují jako velmi aktivního člověka. S jeho prací v zoo mu velmi pomáhala také jeho manželka.

2.

Reportáž „Z JÁMY LVOVÉ“

Co z něj bude?
Inu, však „pány kluky“ znáte, jak se zpívá v té písničce. A co by to bylo za kluka, kdyby nějakou „klukovinu“ občas neprovedl. Ale všeho s mírou. To, co prováděl Ludvík, bylo moc i na tátu Gráce, poštovního zřízence v Nechanicích. Jednou našel ježka pod postelí, podruhé sysla v nohavici. Vrcholem byl objev terária ze starých necek na půdě, ve kterém choval malý Ludvík půl tuctu užovek.
„Co jen z něho bude?“, zanaříkal otec a pro příští dny udělal důsledná opatření. „Obrátit kapsy!“, nařídil vždy Ludvíkovi, když ten se vracel z toulek po okolí Nechanic. Po nálezu několika plazů kapituloval. A že přísloví „Jablko daleko od stromu nepadne“, má v sobě něco pravdy, se potvrdilo i v tátovi, ve kterém se ozvala láska k zvěři, ptákům a na půdě brzy stála provizorní voliéra s ptáky. Byly to sice jen sýkorky, kavky, vrány, ale Ludvík zvítězil.

„Stará láska nerezaví“
Již se zdálo, že se Ludvík minul povoláním. Vyučil se totiž obchodním příručím. Oženil se, přišel rok 1945 a Ludvík Grác se přistěhoval do Děčína, kde si okamžitě obstaral mývala, vlka, zmije a další „krotká“ zvířátka. Studoval pilně zoologii, složil zkoušku v Ústí nad Labem. Tenkráte v roce 1948 hovořil náhodně s tehdejším předsedou MěstNV v Děčíně, soudruhem Smyslem. Svěřil se mu s nápadem, založit zoologickou zahradu v Ústí nad Labem. „Proč v Ústí a ne v Děčíně?“, odvětil předseda a to byla voda na Grácův mlýn.

Rodí se děčínské zoo.
Počátek je vždycky těžký. A proto to neměl lehké ani Ludvík Grác, nově jmenovaný ředitel zoologické zahrady v Děčíně. Dnes statný prošedivělý pětapadesátník, rád vzpomíná na těch 12 let usilovné cílevědomé práce, na první boudy ze starých bouraček, na prvé svěřence – srnku, mývala a fretku, zakoupené z 10.000 Kčs věnovaných MěstNV.
Oporou v jeho těžké práci mu byla vždy jeho manželka. Řekněte, která žena by opatrovala na pohovce v pokoji nebohou kamerunskou kozičku, narozenou v mrazech? A to prosím nebyla jen ta kozička. Trpí „plýtváním“ vlastního cukru pro mlsouny ze zvířecí říše, ale toto vše dělá se stejným zanícením jako její manžel.

Přepis článku ze Zpravodaje Městského národního výboru v Děčíně - Naše město rok vydání: 1961

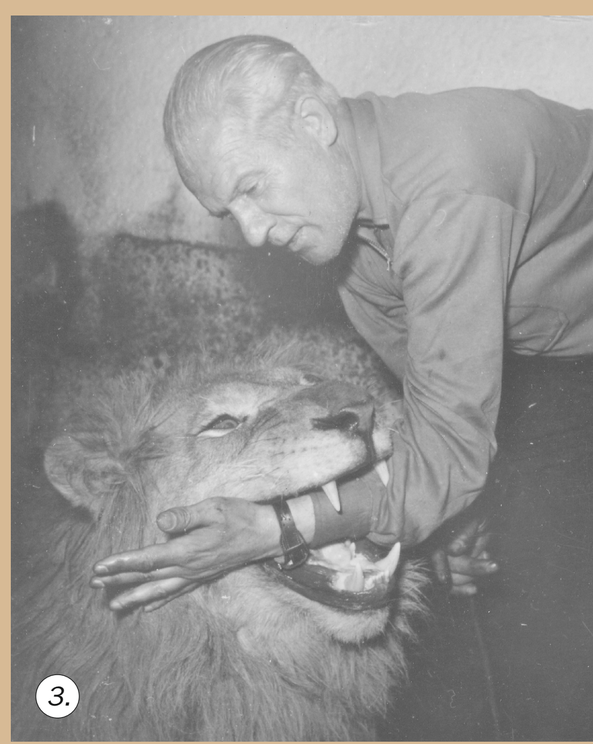

3.

1. Ludvík Grác 2. Ludvík Grác s manželkou před obchodem na Labském nábřeží. Dnes už tam jeho obchod nestojí. Dům byl zbourán. 3. Ludvík Grác se lvem Pluto

ZOO Děčín
Ministerstvo životního prostředí České republiky
Zoo Děčín 70 let 1949 - 2019
CENTRUM PIVOVAR DĚČÍN
Vlastivědné muzeum a galerie V ČESKÉ LÍPĚ
MĚSTO DĚČÍN
UCSZOO UNIE ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD
EUROPEAN ASSOCIATION OF ZOOS AND AQUARIA EAZA
World Association of Zoos and Aquariums WAZA | United for Conservation

70 let Zoo Děčín: 1949 - 2019

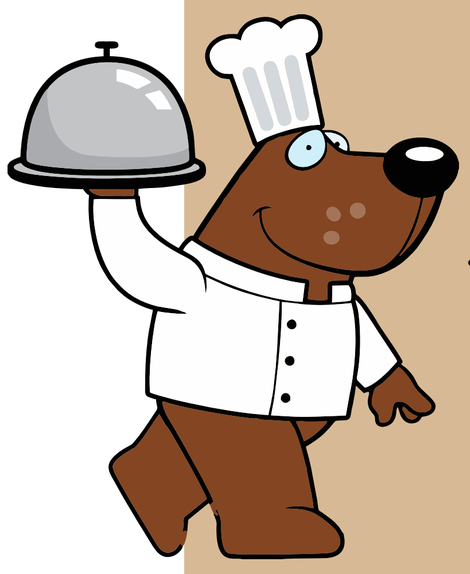

Změna krmení zvířatům prospěla

Ředitelem zoo:
1966 – 1973

Ing. JAN KOČÍ

Ing. Jan Kočí s Děčanem

Ing. Jan Kočí přichází do děčínské zoo po smrti Ludvíka Gráce v roce 1966. Svou práci v zoo začíná po boku své první manželky, která pocházela z Ruska. Po rozvodu s ní pak ve vedení zoo pokračuje s druhou ženou, která měla biologické vzdělání a velmi jej proto podporovala. Ve snaze pořídit něco nového zrušil zaběhnutá akvária a terária a jedinou zateplenou expozici věnoval chovu šimpanzů. V době jeho ředitelování fungoval při zoo jezdecký kroužek, ale provozování jízdárny se po čase projevilo jako velmi nákladné a pracné a bohužel bez žádného velkého finančního přínosu.
Zoo se podařilo získat samici pumy a rozšířil se i chov lvů. Významná změna v té době nastala v krmení drobných šelem, dravých ptáků a sov. Krájené hovězí maso bylo nahrazeno jednodenními kuřaty z drůbežáren. Nastalo pronikavé zlepšení stavu zvěře, po „hovězí dietě“ vždy zvířata brzy uhynula. Chovali se sumatránští tygři, černí i skvrnití levharti, kočkodani Brazzovi, labutě černokrké… Významné bylo narození mangabeje kouřového, tato samička musela být tři dny po porodu od matky odebrána a vyživována uměle. Plodní byli také medvědi hnědí, v zoo byli v tu dobu již šestnáctým rokem a narodilo se jim celkem devětatřicet mláďat. Sedmdesátá léta byla významná především začátkem chovu kamzíka horského, který se stal na čas také erbovním zvířetem. V té době byla děčínská zoo jedinou v republice, kde byl k vidění. Úspěšně se odchovávala i antilopa přímorožec.

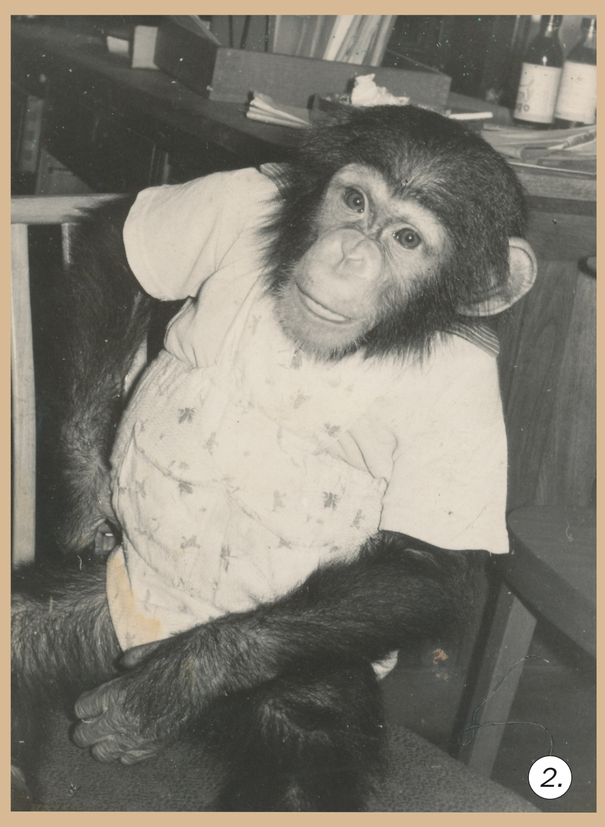

Ve výroční zprávě z roku 1970 informuje Ing. Jan Kočí o tom, že zoo nebyly přiděleny žádné investice, většinu staveb a prací si prováděli zaměstnanci sami, menší část je zajišťována brigádnicky akcí „Z“. Ve své práci se snažil především o cílevědomou změnu skladby zvěře, při zachování zhruba stejného počtu. Upravuje se řada výběhů a klecí a postupně se ruší nevyhovující ubikace, které nahrazují nové.

1. Terária, která vybudoval Ludvík Grác, Jan Kočí krátce po nástupu do funkce zrušil, aby zde mohla vzniknout ubikace pro šimpanze. 2. Šimpanz Děčan se proslavil účastí na pěvecké soutěži Děčínská kotva. 3. Medvědům hnědým se v zoo dařilo. 4. nilgau 5. dingo 6. lední medvěd

ZOO Děčín
Ministerstvo životního prostředí České republiky
Zoo Děčín 70 let 1949 - 2019
CENTRUM PIVOVAR DĚČÍN
Vlastivědné muzeum a galerie V ČESKÉ LÍPĚ
MĚSTO DĚČÍN
UCSZOO UNIE ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD
EUROPEAN ASSOCIATION OF ZOOS AND AQUARIA EAZA
World Association of Zoos and Aquariums WAZA | United for Conservation

70 let Zoo Děčín: 1949 - 2019

Ředitelem hned dvakrát!

Ředitelem zoo:
1973 – 1975
1977 – 1992

JIŘÍ TŘEBENSKÝ

Po odvolání Jiřího Kočí z funkce (údajně kvůli problémům v účetnictví) zasedl na ředitelské křeslo prozatímně Jiří Třebenský. Přestože šlo o dočasný záskok, vydržel ve funkci dva roky, kdy pak byl ředitelem oficiálně jmenován Jiří Niedl. V roce 1977 se však Třebenský stává ředitelem znovu. Dostává to jako stranický úkol a zoo vede až do roku 1992. Celkem tedy v zoo na pozici ředitele strávil dlouhých 18 let, čímž si doposud drží rekord v porovnání s délkou působení jiných děčínských ředitelů. Z ekonomických výkazů, které Jiří Třebenský každoročně psal, jsme se dočetli, že v zahradě neustále panoval čilý ruch. Ať už šlo o práci kolem zvířat, exporty a importy, tak o úpravy stávajících expozic a generální opravu správní budovy. Zahrada se dočkala nového oplocení v akci „Z“. Ředitel se snaží o lepší propagaci zoo, investuje se do nejrůznějších propagačních předmětů, nakupují se fotoaparáty, promítačky a stalo se tradicí, že vždy na 1. máje do ulic města vyjíždějí zaměstnanci zoo na alegorických vozech se zvířaty. Rozjíždí se také kulturně-výchovná činnost, v zoo funguje Stanice mladých přírodovědců. Třebenský nechal zpracovat rozsáhlý generel modernizace zoo, k jeho realizaci ale bohužel nikdy nedošlo.

Za éry Jiřího Třebenského měli návštěvníci možnost poznat mnoho nových druhů zvířat. Byli to například dnes již legendární medvědi hnědí grizzly - Siegfried a Helga, kteří přišli jako mláďata v roce 1983 ze Zoo Lipsko a brzy se stali hvězdami celé zoo. Prvně se v zoo objevuje největší hlodavec světa - kapybara vodní, začíná také chov papoušků kakadu žlutolících sumbských, K vidění je několik druhů kočkovitých šelem - fosa, kočka bažinná, serval, ocelot velký, levhart perský, tygr sumaterský i ussurijský. Novinkami jsou ale například také klokani rudokrcí, vakoveverky, skunkové, nosálové, dikobraz, zebra Chapmannova, kasuár, labuť černá nebo jeřáb Antigonin.

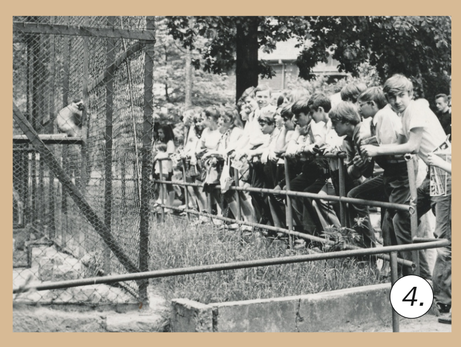

1. serval 2. medvěd hnědý grizzly - samec Siegfried, příchod do zoo v říjnu 1983
3. kapybara vodní - národní prvoodchov z roku 1987 4. návštěvníci u pavilonu opic
5. sup bělohlavý 6. labuť černá 7. kočkodan zelený

Ing. Lubomír Moudrý o svém předchůdci...

Jiří Třebenský v děčínské zoo jako ředitel neskončil v žádném případě způsobem, který si pod slovem „odvolání“ každý vybaví. Odvolán sice byl, ovšem pouze a jen na vlastní žádost. Jako ředitel působil v Děčíně dlouhou řadu let a právě pod jeho vedením vznikl generel, který počítal s modernizací celého areálu. Desetimilióny, které měla jeho realizace stát, však do děčínské zoo nikdy nepřišly, i přes mnoho slibů. Na počátku 90. let 20. století bylo po otevření hranic víc než jasné, že už je vypracovaný generel odborně i esteticky dávno překonán a pan Třebenský již byl věčnými tahanicemi a dlouhodobě neřešeným stavem zoo tak unaven, že město požádal, aby jeho „převoznické veslo“ předalo někomu mladšímu a odhodlanějšímu. A jako je tomu u každého ředitele, povídalo se o jeho éře všechno možné. Já ho však nikdy nepřestával obdivovat za to, že u toho „vesla“ vydržel i přes nepříliš otevřenou ruku ekonomů.

ZOO Děčín
Ministerstvo životního prostředí České republiky
Zoo Děčín 70 let 1949 - 2019
CENTRUM PIVOVAR DĚČÍN
Vlastivědné muzeum a galerie V ČESKÉ LÍPĚ
MĚSTO DĚČÍN
UCSZOO UNIE ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD
EAZA EUROPEAN ASSOCIATION OF ZOOS AND AQUARIA
World Association of Zoos and Aquariums WAZA | United for Conservation

70 let Zoo Děčín: 1949 - 2019

Krokodýl na útěku!

Ředitelem zoo:
1975 – 1977

1.

JIŘÍ NIEDL

Jiří Niedl, syn úspěšného teraristy Niedla staršího z Chlumu u Třeboně, přebírá zoo ve značně zmateném stavu. Má smělé plány na vybudování exotária s rybami, plazy a drobnými savci. Nic z těchto plánů se však neuskutečnilo, naopak prý docházelo ke zbytečným ztrátám. Déle než rok zde žil například velmi vzácný velemlok japonský. V létě byl umístěn v nekrytém rybníčku. Hrozilo nebezpečí, že buď uteče, nebo jej někdo ukradne. A skutečně jednoho dne velemlok v rybníčku nebyl. Zvíře vylezlo ven a putovalo lesem dolů k viaduktu u mototechny. Tam jej našly děti a ve špatném stavu přinesly do zoo. Toto dobrodružství nakonec nepřežil. Podobně to dopadlo s krásným párem kakadu moluckých, s krajtami mřížkovanými a stromovými, jakož i s mladými krokodýly Moreletti. Návštěvníci měli možnost v zoo vidět například krásné jaguáry z olomoucké zoo, kteří ale zůstali jen expozičními zvířaty, neboť se jednalo o sourozenecký pár a mláďata nikdy neměli. Zoo obohacují zebry Hartmannové, kočkodani Brazzovi, giboni černí a gibon lar. Nový domov tu také získal pár mangabejů černých.
Za ředitelování Jiřího Niedla přišla vniveč většina záznamů o zvířatech, které dlouhá léta vedl Dr. Vladimír Štill. Odchod Jiřího Niedla údajně nebyl příliš slavný. Stejně jako v případě Jana Kočího, byl i on odvolán. Za jeho odchodem prý stály problémy s transakcemi zvířat a mnohé další.

S jakými novými druhy se mohli návštěvníci za éry Jiřího Niedle setkat?

- outloň váhavý
- giboni
- jaguár
- morče domácí
- zebra Hartmannové
- kozorožec alpský - národní prvoodchov 1977
- nandu
- husa indická
- krocan divoký
- kondor velký
- orel stepní
- kakadu molucký
- ara ararauna
- ara arakanga
- sovice sněžní
- krokodýl Moreletův
- varan nilský
- krajta mřížkovaná
- mangabej černý

2.

3.

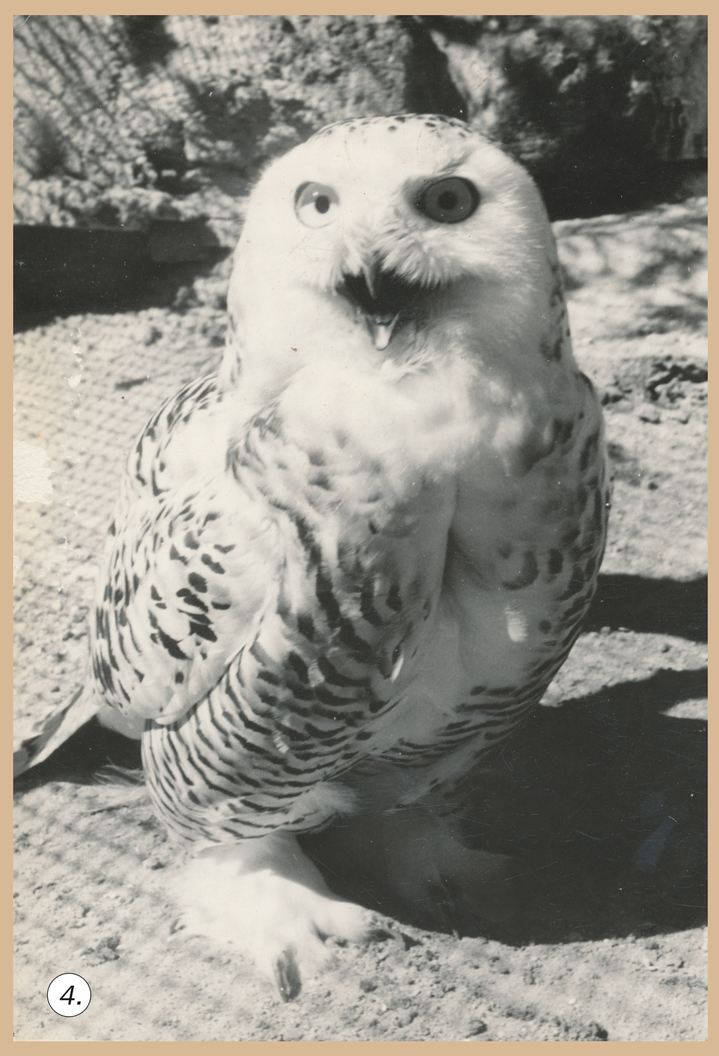
4.

1. zebra Hartmannové 2. varan nilský 3. outloň váhavý
4. sovice sněžní 5. ara arakanga 6. mangabej černý

5.

6.

Zajímavost:

7. Chov mangabejů černých, který zahájil Jiří Niedl, je součástí děčínské zoo dodnes. Původní pár, který získal od soukromého chovatele - Hukan a Bábinka - přivedl na svět několik mláďat. Zatímco Hukan již uhynul, Bábinka žije v zoo dodnes a je nejstarším žijícím mangabejem černým napříč všemi zoologickými zahradami světa. Je jí kolem 40 let.

7.

ZOO Děčín
Ministerstvo životního prostředí České republiky
Zoo Děčín 70 let 1949 - 2019
CENTRUM PIVOVAR DĚČÍN
Vlastivědné muzeum a galerie V ČESKÉ LÍPĚ
MĚSTO DĚČÍN
UCSZOO UNIE ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD
EAZA EUROPEAN ASSOCIATION OF ZOOS AND AQUARIA
World Association of Zoos and Aquariums WAZA | United for Conservation

70 let Zoo Děčín: 1949 - 2019

Založím ZooŠkolu!

Ředitelem zoo:
1995 – 2007

Ing. LUBOMÍR MOUDRÝ

V roce 1992 se ředitelem stává Ing. Lubomír Moudrý a ve snaze posunout děčínskou zoo směrem vpřed podniká obdobné kroky, jako v té době podnikali nebo chystali se podnikat i ostatní ředitelé tehdy ještě československých zoo: navštěvuje zoo ve vyspělejší části Evropy, čerpá inspiraci, navazuje kontakty a vede svěřenou instituci do komunity vědecky řízených institucí, které pod pojmem „zoo“ vidí podstatně jiné hodnoty, než bylo zvykem z naší strany železné opony. Získané zkušenosti se snaží převádět do místního prostředí a respektovat jeho silné i slabé stránky. Struktura chovaných druhů se postupně mění v souladu s nejvýznamnějším cílem koncepce představené městské radě: přinést nejen místním, ale i české a slovenské veřejnosti druhy vzácné, v ČR málo známé či doposud nechované a především chované v rámci celoevropských i celosvětových záchranných programů, často s tajemnými jmény. Patřily mezi ně druhy jako klokan parma, (1.) kamzík bělák, jaguarundi, kalimiko, margay, serau, psoun prériový, čája chocholatá, makak tmavý, hohol severní, norek evropský, (2.) babirusa celebeská, urson kanadský, (3.) anoa horský, kančil menší, vikuňa, kabar pižmový, sambar skvrnitý nebo leguáni, kakaduové a zástupci akvafauny. Výrazným způsobem začínají být v kolekci chovaných druhů zastoupeny i chráněné druhy české fauny (dravci, sovy, šelmy, tetřevi a tetřívci aj.).

Objevují se nové myšlenky a nápady na práci s veřejností, vznikají návrhy nových expozic a dalších staveb, plánuje se na léta dopředu. Začíná spolupráce s architektonickou kanceláří a grafickým studiem, vznikají nové koncepty staveb, propagační i vzdělávací tiskoviny a komplexní vizuální styl a design. (4.) První ze skutečně moderních expozic se otevírá v roce 1997 a splácí se jí dlouhodobý dluh v podobě řešení ustájení medvědů grizzly, kteří museli přes deset let života strávit v kleci, která by nestačila ani kočce domácí. Zoo se jako jedna z prvních pouští na průkopnickou stezku dotací ze zdrojů Evropské unie a její expozice fauny Českosaského Švýcarska se stává modelovým projektem programu PHARE. Díky národním programům financování vzniká expozice „Ptačí dům“, výběhy pro klokany či jeřáby a jeleny sambary skvrnité a (6.) akvaterarijní „Expozice Rajské ostrovy“.
Zoo zřizuje poprvé ve své existenci samostatné oddělení pro práci s veřejností (které je ve větších zoo samozřejmostí již celá desetiletí). Vzniká (5.) „ZooŠkola“ založená na hravém pojetí a příbězích, odlehčené a atraktivní formě ekologické výchovy a vzdělávání. Zoo se také jako první z českých zahrad zapojuje do mezinárodní aktivity zvané (7.) „Noc snů“ a zve ke speciálním zážitkům zdravotně znevýhodněné děti i dospělé.
Děčínská zoo je přijata do Evropské a Světové asociace zoo a akvárií (EAZA a WAZA) a zařazuje se tak po bok nejslavnějších zoo na kontinentu i na celém světě.
Činnost zoo se nese ve znamení spolupráce nejen na mezinárodní úrovni – zoo vstupuje do odborného uskupení Zoologický klub a iniciuje formální marketingovou spolupráci všech tří zoo Ústeckého kraje. Jejími oficiálními partnery se v rámci projektů přeshraniční spolupráce stávají i některé německé zoo (Drážďany, Žitava a Chemnitz). Zoo je aktivním členem regionálního sdružení cestovního ruchu DELITEUS.

Po 15 letech intenzivní práce pro děčínskou zoo i celé společenství zoologických zahrad je Lubomír Moudrý na základě vlastní žádosti uvolněn z funkce.

ZOO Děčín
Ministerstvo životního prostředí České republiky
Zoo Děčín 70 let 1949 - 2019
CENTRUM PIVOVAR DĚČÍN
Vlastivědné muzeum a galerie V ČESKÉ LÍPĚ
MĚSTO DĚČÍN
UCSZOO UNIE ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD
EAZA
World Association of Zoos and Aquariums WAZA | United for Conservation

70 let Zoo Děčín: 1949 - 2019

První žena ve vedení zoo!

Ředitelkou zoo:
2007 – doposud

„Od založení v roce 1948 a otevření v roce 1949 ušla děčínská zoo obrovský kus cesty, od malého zookoutku, přes zamřížovaný zvěřinec až k moderní, otevřené zoo, kde můžete strávit celý den a nudit se nebudete…"

KATEŘINA MAJEROVÁ

Po odchodu Lubomíra Moudrého se funkce ujímá první žena v historii děčínské zoo - Kateřina Majerová.

Do zoo se dostala v podstatě náhodou, když v roce 1997 zoo hledala novou účetní, na tuto pozici přijata sice nebyla, ale pan ředitel si ji vybral jako svou asistentku. Postupně se propracovala až na pozici vedoucí marketingu a v roce 2007 byla jmenována do funkce ředitelky, nejen jako první žena ve vedení děčínské zoo, ale i jako vůbec nejmladší ředitelka v historii českých a slovenských zoo, bylo jí 28 let. Nová ředitelka, která deset let pracovala společně s bývalým ředitelem na všech vzdělávacích, marketingových a investičních projektech, byla u tvorby rozvojových plánů zoo, tak byla zárukou pokračování nastaveného směřování zoo.
I přes nedostatek finančních prostředků na investice pokračuje přeměna staré zoo na moderní chovatelské zařízení. Buduje se venkovní volný výběh pro makaky chocholaté, které od návštěvníků odděluje jen elektrický ohradník a vodní příkop, staví se expozice pro vzácná prasata visajanská, která děčínská zoo chová jako první v rámci Unie českých a slovenských zoo. Do kolekce zvířat přibývají mravenečníci velcí, tapír jihoamerický, takini indičtí, kozorožci kavkazští či kozy šrouborohé. V zoo se každoročně pořádá 40 různých akcí pro veřejnost, návštěvnost vzdělávacího centra ZooŠkola se pohybuje kolem 3 tisíc dětí za rok. Celková návštěvnost zoo letí raketově vzhůru. Od 65 tisícům v roce 2006 až k neuvěřitelným 115 tisícům v roce 2018.

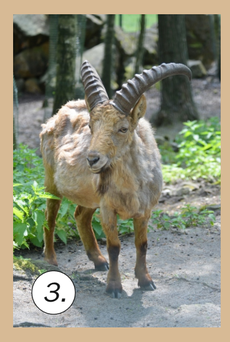

Další zásadní rozvoj zoo nastal až v roce 2017, kdy se začala plánovat rozsáhlá rekonstrukce venkovní části expozice opic, projekt byl dokončen v roce 2018 a novou expozici obsadil vzácně chovaný druh opic – chápani středoameričtí mexičtí. Rozjely se i další investice, např. nový seník nebo komplex tří expozic „Zvířata z chladných krajů" pro rosomáky, kozorožce a sovy. V plánu je taktéž výstavba nového levhartince v blízkosti expozice medvěda kamčatského, na jehož místě nyní stojí poslední ze zastaralých typů zamřížovaných expozic z dob socialismu.

Děčínská zoo je pevnou součástí mezinárodních organizací jako je Evropská asociace zoo a akvárií (EAZA), Světová asociace zoo a akvárií (WAZA), IZE (Mezinárodní asociace zoo pedagogů) atd. V současné době chová na 160 druhů zvířat, z toho jich je 22 v programech EEP (Evropské záchovné programy).

1. vyhlídka na expozici makaků chocholatých 2. mravenečník velký 3. kozorožec kavkazský 4. takin indický
5. tapír jihoamerický 6. Pohled na expozici výrů virginských, jež bude součástí komplexu expozic „Zvířat z chladných krajů".
7. Pohledová studie nového „levhartince", kde se počítá s chovem levhartů mandžuských. 8. chápani středoam. mexičtí
9. Medvěd kamčatský Bruno, který nahradil medvědy hnědé grizzly, s nimiž se zoo rozloučila v roce 2018.

ZOO Děčín | Ministerstvo životního prostředí České republiky | Zoo Děčín 70 let 1949 - 2019 | CENTRUM PIVOVAR DĚČÍN | Vlastivědné muzeum a galerie V ČESKÉ LÍPĚ | MĚSTO DĚČÍN | UCSZOO UNIE ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD | EAZA | World Association of Zoos and Aquariums WAZA | United for Conservation

70 let Zoo Děčín: 1949 - 2019

Důležitá osobnost zoo!

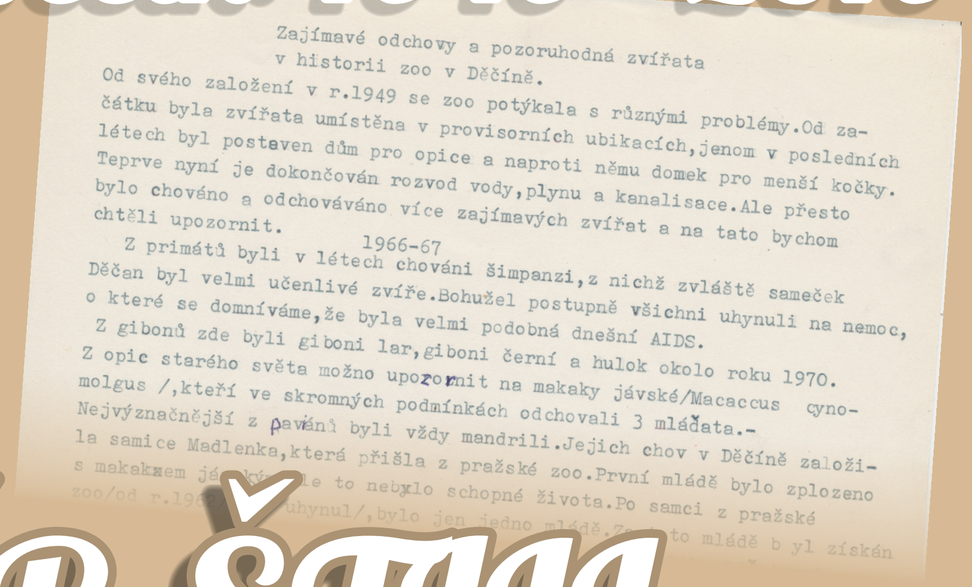

Zajímavé odchovy a pozoruhodná zvířata
v historii zoo v Děčíně.

Od svého založení v r.1949 se zoo potýkala s různými problémy.Od za-
čátku byla zvířata umístěna v provisorních ubikacích,jenom v posledních
létech byl postaven dům pro opice a naproti němu domek pro menší kočky.
Teprve nyní je dokončován rozvod vody,plynu a kanalisace.Ale přesto
bylo chováno a odchováváno více zajímavých zvířat a na tato bychom
chtěli upozornit.

1966-67

Z primátů byli v létech chováni šimpanzi,z nichž zvláště sameček
Děčan byl velmi učenlivé zvíře.Bohužel postupně všichni uhynuli na nemoc,
o které se domníváme,že byla velmi podobná dnešní AIDS.
Z giboňů zde byli giboni lar,giboni černí a hulok okolo roku 1970.
Z opic starého světa možno upozornit na makaky jávské/Macaccus cyno-
molgus /,kteří ve skromných podmínkách odchovali 3 mláďata.-
Nejvýznačnější z pavián byli vždy mandrili.Jejich chov v Děčíně založi-
la samice Madlenka,která přišla z pražské zoo.První mládě bylo zplozeno
s makakem já[illegible] to nebylo schopné života.Po samci z pražské
zoo/od r.19[illegible] uhynul/,bylo jen jedno mládě.Z[illegible]to mládě b yl získán

Dr. VLADIMÍR ŠTILL

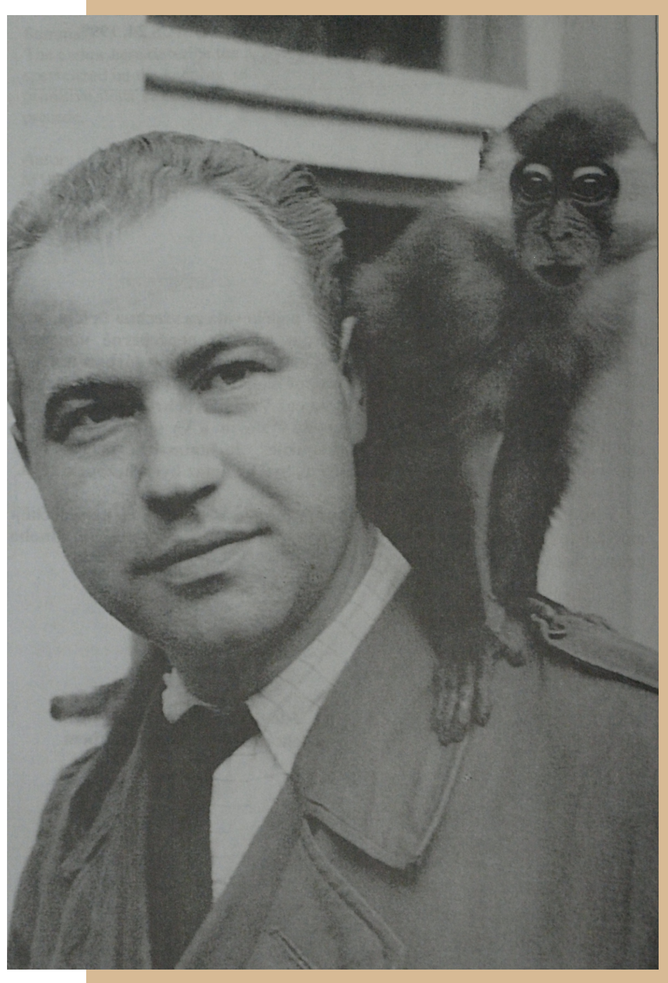

Člověk s všestrannými zájmy, obrovský milovník všeho živého i „chodící encyklopedie“. Nejen to byl Dr. Vladimír Štill, který významně přispěl k rozkvětu děčínské zoo a obětoval jí kus svého života. I když jeho rodiče o živou přírodu vyslovený zájem neměli, jeho láska ke všemu živému ho doprovázela už od dětství. Mnoho snad zdědil po svém dědečkovi Vilému Štillovi, který byl velkým milovníkem zahrady, keřů, stromů a květin. Od útlého dětství jej ale ovlivňovala také otcova sestra – teta Líba. Dobře znala rostliny, ptáky a hmyz. I přes chovatelskou vášeň si jako své budoucí povolání zvolil medicínu. V té době totiž přežíval názor, že zoologické zahrady jsou něco podobného jako zvěřince a cirkusy, medicína ho bavila a také se v té době ještě respektovalo přání a představy rodičů.

Do děčínské zoo zavítal poprvé v padesátých letech, pracoval tehdy na zámku na ošetřovně, a z první návštěvy zoo na Pastýřské stěně se pak stala záležitost na čtyřicet let. Díky jeho zápiskům se alespoň částečně dochovaly důležité záznamy o fauně i floře na Pastýřské stěně.

„Pamatuji se na mlhavý a smutný den, kdy jsem tam přišel poprvé, bylo to koncem prosince nebo začátkem ledna. Vedoucí zoo Grác mne přijal celkem nevlídně, ležel v posteli. Ale postupně jsme se poznali a sblížili a já jsem do zoo docházel, vždy pokud jsem se dostal z kasáren. Pomáhal jsem hlavně v péči o akvária a terária," vzpomíná ve svých zápiscích Vladimír Štill.

„Během návštěv v zoo jsem přirozeně navázal různá přátelství se zvířaty. Rád jsem se bavíval s houserem kanadské bernešky. Jednou jsem ve spěchu odcházel ze zoo, abych stihl odpolední ordinaci. V místech, kde je nyní parkoviště aut, uslyšel jsem husí pokřik a tlukot křídel. Houser doletěl za mnou až sem, a tak mi nezbylo, než vzít jej pod paží, donést ho do zoo, zavřít do chlívku a teprve pak pokračovat v cestě do práce."

Velmi ho zajímala především akvarijní a terarijní zvířata. Akvária a terária v zoo byla tehdy umístěna v hlavní budově - uspořádána do stěny, ve třech řadách nad sebou. Další terária byla volně v místnosti a žili v nich 2 kajmani a krajty. Později přibyla ještě klec s krotkým kotulem. Tato expozice byla návštěvníky velmi oblíbená a poskytovala také útočiště při nepříznivém počasí. Byly zde chovány běžné i vzácnější druhy ryb, zmije levantské, varani, australští scinkové uťatí, užovkovití Ptyasi a středoasijské kobry. Dr. Štill sem pravidelně docházel, čistil i krmil zvířata. Později, když se stal otcem a jeho synové trochu povyrostli, brával do zoo i je. Zatímco on se točil okolo zvířat, oni si hráli s nejedovatými hady a se želvami.

Během let jeho působení v děčínské zoo nasbíral bezpočet zajímavých příběhů, které by jistě vydaly na samostatnou knížku. Jednou například našel v hlubokém bazénu zdánlivě utopeného kulíka. Usušil jej, úspěšně rozdýchal z úst do zobáčku a kulík pak žil v zoo ještě mnoho let. Zvláštní vztah si vytvořil s medvědicí Fatmou (medvěd malajský). Ráda se nechávala drbat skrz mříže na zádech. Po čase se musela odstěhovat do Liberce a odtud pak do zoo v Erfurtu, kde ho po dvou letech bez problému poznala a s chutí se opět nechala podrbat. Se samcem mandrila jménem Petr z ostravské zoo, který byl velkým a dobrosrdečným zvířetem, má Dr. Štill také zajímavou vzpomínku. Jednou si Petr nadzvedl strop venkovní klece, které tvořilo jen zakytované drátkové sklo, a vyšel ven. Po chvíli se nechal vzít za ruku a odvést zpět do vnitřní klece. Zajímavá příhoda se udála i se starou hyenou skvrnitou Maxíkem. Noční hlídač chodil v noci po zoo s bernardýnem. Když se mu zdálo, že pes má jaksi jinou srst, přihlédl blíže a zjistil, že s ním nechodí bernardýn, ale hyena! Ne, že by hyena psa sežrala, ten před ní prostě utekl. Po procházce se Maxík nechal odvést do klece. Byl hodný, rád se nechával hladit a dožil se mnoho let. Jednou ho Ludvík Grác vzal do klece se lvem. Jmenoval se Pluto a špatně chodil. Ten den nejspíš lev neměl náladu, utrhnul Štillovi knoflík od kabátu, a tak mladý doktor raději rychle z klece vycouval.

V posledních letech ředitelování Ludvíka Gráce začal Vladimír Štill děčínskou zoo v některých záležitostech oficiálně zastupovat. Především pokud bylo potřeba někam vycestovat. Nemocný Grác, který byl dlouho vedený jako TBC pozitivní, zemřel v roce 1966 na zánět ledvin. Dr. Štill se do děčínské zoo rád vracel i poté, co na její vývoj už neměl žádný vliv. Radoval se z každého nového zvířete, viděl nový výběh pro medvědy, zažil i kamzíky běláky, babirusy, národní prvoodchov u kapybar vodních, makaky chocholaté, ursony nebo anoa horské.

„Grác často stonal, byl dlouho veden jako TBC pozitivní a užíval, i když s odporem, často léky. Nakonec zemřel v roce 1966 na zánět ledvin. Často na něj vzpomínám, a ač k jeho činnosti je možné mít připomínky, zoo u Děčíně založil, vedl ji podle tehdejších možností a znalostí, jak nejlépe uměl a zvířata měl po svém způsobu rád."

Vladimír Štill za sebou nechal v děčínské zoo významnou stopu. V roce 2006 byla jeho památce věnována nově postavená Expozice Rajské ostrovy.

ZOO Děčín
Ministerstvo životního prostředí České republiky
Zoo Děčín 70 let 1949 - 2019
CENTRUM PIVOVAR DĚČÍN
Vlastivědné muzeum a galerie V ČESKÉ LÍPĚ
MĚSTO DĚČÍN
UCSZOO UNIE ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD
EUROPEAN ASSOCIATION OF ZOOS AND AQUARIA EAZA
World Association of Zoos and Aquariums WAZA | United for Conservation

70 let Zoo Děčín: 1949 - 2019

PAMĚTNÍCI VZPOMÍNAJÍ

To byly časy!

Dingové a paní Grácová

„Jo, to mám dobrou historku! To jsme šli s tátou tadyhle do zoo, vlezli jsme do vchodu a najednou na náměstíčku byl houf lidí v kruhu a různě tam pobíhali. No spíš se tam jako drželi a něco se tam dělo. A táta bolá na paní Grácovou: „Co se děje?". Ona na nás: „Padejte, padejte do baráku!". Oni jim utekli dingové. Nějakým způsobem se prokousali, ale díkybohu jsem na to koukal už pak z okna. Já jsem nebyl přítomný toho jak utekli, jenom toho chytání. Jednoho lapli a druhýho tam ještě naháněli. Měli ho nahnaného v kruhu a oni se snažili ho chytit tak, aby nezpanikařil. Výběh dingů byl na takové nízké podezdívce, kde stálo více klecí z trubek potažených pletivem. Paní Grácová byla stejně odvážná jako pan Grác. Když byl první dingo zpět ve výběhu, tak tu prokousanou díru zacpala zadkem. Když si na to vzpomenu, tak tuhle historku občas dávám k dobru.

Miroslav Matek, Děčín
pamětník

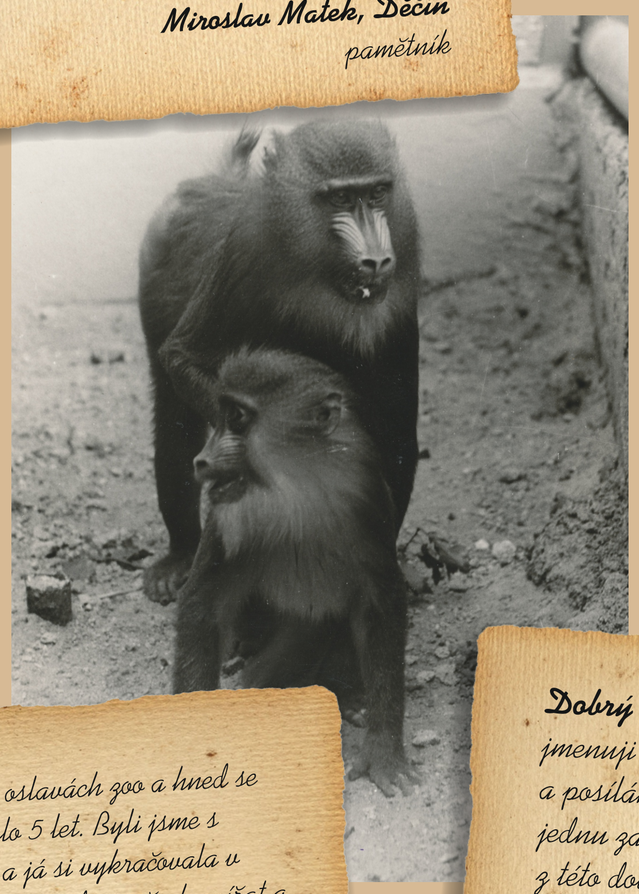

U roce 1952, kdy mi bylo 7 let, jsem já a moje starší sestra měly možnost chodit do děčínské zoo. S krmením zvířat tu pomáhali naši rodiče.
Maminka se starala o opice rhesus. Jejich klec byla „nalepená" na budovu, v níž měl kancelář pan Grác. Když se šlo opice krmit, muselo se sejít do sklepa budovy a odtud jim podat krmení. Pamatuji si, že aby maminka odehnala opice od vstupu do klece, postříkala je trochu vodou. Opice uskočily a ona jim tam mohla šoupnout misku s krmením a lavorek s vodou. Ne nadarmo se ale říká, že je někdo „chytrý jako opice". Jednou makakové mamince její praktiku s poléváním vrátili. Jen co se otočila a přestala jim věnovat dostatečnou pozornost, vzaly lavorek s vodou a přes mříže jí zlili celá záda.
Tatínek zase pomáhal s péčí o oslíky. Jednoho dne se stalo, že oslík utekl. Ale né, že by utekl jen v rámci zahrady, on si to zamířil rovnou do města. Seběhl kopec a mašíroval si to až na náměstí do Podmokel k budově národního výboru. Pamatuji si, že se jeho kousku zaměstnanci zoo smáli, že si asi šel stěžovat na život v zoo panu starostovi.
Hezké vzpomínky mám také na paní Grácovou. Byla to moc krásná žena. Byla vysoká a hodná. Měla dobré srdce. Nám dětem vždy dovolila chodit do zoo úplně zadarmo a užívat si na houpačkách. Hodný byl i pan Grác. V té době jsme jim směli říkat teto a strejdo.

Daniela Frys (*1945), Berlín, Německo

Dobrý den, přečetla jsem si v Děčínském deníku o chystaných oslavách zoo a hned se mi vybavila moje příhoda z dětství. Bylo to v roce 1967, mě bylo 5 let. Byli jsme s maminkou a bratrem v děčínské zoo. Bratr byl ještě v kočárku a já si vykračovala v nové plisované sukni. Odjakživa jsem měla pocit, že jsem spřízněná duše všech zvířat a tedy samozřejmě i těch v zoo. V té době jsem se zvířat vůbec nebála a bez varování jsem se vrhala pohladit velké psy a měla jsem pocit, že zvířata v zoo mě znají a čekají jen na mé podrbání
Mamka to věděla, a tak byla obezřetná, ale ne dost. Moje příležitost přišla u klece s opičkami (s největší pravděpodobností s kočkodany Brazzovými). Maminka se věnovala bratrovi, mezitím někdo hodil opicím kousek cukru, ale netrefil se a cukr spadl na zem před klec. Bleskově jsem prolezla zábradlí, cukr vzala a podala ho nejbližší opici. Opice cukr zcela ignorovala, chytla mi ruku a s chutí se zakousla do mého ukazováčku na pravé ruce. Ostatní její kámošky zjistily, že je nějaká zábava, přispěchaly a přes mříže si mě začaly přitahovat. Takže rozcupovaly moji novou sukýnku. Zakousnutá opice pevně držela můj prst, já ječela jako siréna, mamka ztuhla hrůzou a nedělala vůbec nic. Naštěstí mě vysvobodil nějaký pán, který zaslechl můj jekot. Ze sukně byly třásně, z prstu kapala krev, já bulela, brácha řval leknutím taky. Zabalili jsme prstík do kapesníku a mazali do nemocnice na ošetření. Prst zašili, zavázali a poslední tečka pro mě byla, že jsem se za obrovský bílý zavázaný prst hrozně styděla.
Tenkrát byla klec s opicemi u té hlavní budovy a ten přístavek, kde jsou v současnosti exotičtí ptáci, tam ještě nebyl. Nad výběhem medvědů byla klec, ve které byl značně vetchý lev, který se pořád kýval ze strany na stranu. Pak si ještě vybavuju hnědé medvědy v kleci někde v místech nynějšího rysího výběhu.

Prst se hojil špatně a dlouho, ale nakonec se zahojil a mě zbyla jizva. A to nejen na prstu, ale i na duši, neboť jsem pochopila, že s tou spřízněností se zvířectvem to nebude tak, jak si moje dětská dušička vysnila.

Přeju pěkný večer, do zoo dodnes ráda chodím.

Marcela Svobodová

Dobrý den,
jmenuji se Petr Štěpánek a posílám bohužel jen jednu zachovanou fotografii z této doby. Na fotce jsem já a Zdeněk Rejman.
Tato fotka je z roku 1965, kdy jsme jako kluci z Raisovky chodili na brigádu do Zoo Děčín. Měli jsme klíče od všeho, kromě lva a medvědů. Krmili jsme, čistili klece a především jsme si pěkně užívali prázdniny. Těch krásných vzpomínek na tento pěkně prožitý čas prázdnin je mnoho.
Přeji mnoho dalších úspěšných let.

Petr Štěpánek, Děčín

Dobrý den,
zasílám vzpomínku na děčínskou zoo z roku 1957. Na snímku je Jana Frantová (nar. 1946) a její bratr Toník Franta (nar. 1953). Klec byla (pokud si vzpomínám) hned vedle vchodu hlavní budovy. Zaměstnanci nás pustili do klece s medvídětem a rodiče nás samozřejmě vyfotili. Medvídka jsme nijak "nepopotahovali", jen - jak na nás packama dorážel, tak jsme se ho jemně s respektem dotýkali, válel se a chtěl si hrát. Zaměstnanci vše pečlivě hlídali a s medvídětem jsme pobyli jen pár (opravdu pár) minut.

Zdraví vás
Jana Poslová - Frantová

ZOO Děčín
Ministerstvo životního prostředí České republiky
Zoo Děčín 70 let 1949 - 2019
CENTRUM PIVOVAR DĚČÍN
Vlastivědné muzeum a galerie V ČESKÉ LÍPĚ
MĚSTO DĚČÍN
UCSZOO UNIE ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD
EUROPEAN ASSOCIATION OF ZOOS AND AQUARIA EAZA
World Association of Zoos and Aquariums WAZA | United for Conservation